

ȘEZĂTOAREA

Anul V.

Fălticeni, Iunie 1899.

No. 7.

GLOSAR DIN MUNȚII SUCEVEI

(urmare)

h la începutul cuvintelor sună curat. Are întrebuințarea în cuvintele: *hulpa* (vulpe), *hultur* (vultur) etc.

h la mijlocul cuvintelor sună uneori *hi*. Cîte odată se întrebuințază în locul lui *f*, cînd sună ca *ch* în nemțește: *hzerl* (șer), *hler* [fier], *hin* [fin], *a hi* (a fi) etc.

hăluo — nume de cîne.

hăv — 1). cățea; 2). curvă, femeie rea, ticăloasă.

hăvay — acoperemîntul casei.

hăvni — un sîiu de cînepă mare, ce se samănă prin popușoi; prin jud Fălcîu și prin alte părți i se zice *hlandari*.

hăvni — am¹ iție.

hăvniță — ibovnic, om ce umblă gunoaele; s-o hăndră-luț (vorbă mai pe'ncunjur...) — o umblat cu un handralău în dragoste.

hăpca [cu] — cu de-asila, lucru luat fără voce și fără de drept: „cum mîi-o luat i țolișoru cu hăpca în puterea erno, așîă si nu-î încapî pămîntu !.“

hăpca (nu-s) — 1). nu-s vrednic să fac treaba asta; 2). sirguitor, activ; 3). iute, repede: harnic băcți ! — dați-î repede, iuti băcți. —

- haru — treaba, rîndueala: ști' haru carului — știe bine treaba carului, se pricepe bine.
- hasti — asta, aceasta; înșamnă și: iaca, iată (mai ales cînd arată ceva).
- hașci — un copac f. gros și de multă vreme, pe care și bătrîni îl țin minte tot așa cum îl vedem noi azi.
- hateadău — gînsac, cocoș etc. bine făcut și f. voinicos.
- haidat — haideti (imperativul verb. defectiv *haț.*).
- hăitiei — condei, chingă, nuele și tot ce trebuie la plută.
- hăracundimini — ăracundimini, săracundimini (mirare: săracul de mine).
- hăitaș — oameni cari hăituesc.
- hăitui (a) — a stîrpi animale sălbatice, a le fugări și a le împușca stîrpindu-le sau spăriindu-le spre a se duce în alte meleaguri.
- hătu-ți — ătu-ți [sudalmă].
- hătu-î-ti-am — (sudalmă).
- hătu-mi-ti-am — (sudalmă).
- hătaș — plai, potecă prin pădure spre virful mantelui.
- hău — 1). aud, ce, ce este; 2). hăi (adresă):
 „andzit-am puică *hău*
 ei ti bati măta rău
 pîntru ei ti iubăsc ieu....“ etc.
- hău (cîtu-î) — cît a fi lumea, nici odată: „cîufu-aista ?; de nu-l măi vîdz ũom di trîabi, cîtu-î hău !“ (nici odată).
- Hăulici — nume propriu de familie, înșamnă cîntăreț [hău, hăulește].
- heiluț — hlebuț, hrintuț, lasat în jos (gardul); mai apoi (carul).
- hicij (a) — a alunga găinele zicîndu-le: hicij !, hiciuă !; se mai zice și hucî !, hucioa !.
- hid — urît, slut, pogan; dimin: hîdzăni.
- Hidaki — urît ca și dracu; epitetul dracului din punct de vedere al urîteniei.
- hîlbăni — o adîncime unde apa se învîrte și clocotește.
- hirci — babă bătrîna, care tot hirci (tușește) și nici a tuși nu poate de slabă ce-l.

- hărlă (a) — a nu putea tuși, a i se înăduși flegma în gât.
 hărlă (a) — hărlă se numește sunetul amenințător ce-l scot
 cîniș, rînjind dinții înainte de a începe să latre,
 sau cînd își apără hrana.
 hărlă — săptămîină în care nu se postește de fel nici Mercuru-
 rea nici Vinerea. E slobod să se mînce de fruct
 în tot cursul săptămîinei.
 hărlă — lucru hlebuț, măi spart, nu măi are multe zile.
 hărlă — peste măsură de lacom, de flămîngios. *hărlă = vid pînă la*
 hărlă — lat de foame. măi mort de foame.
 hărlă (a) — a da oleacă vita 'napoi cînd stă, spre a nu trage
 și cînd poposește (să i se slăbească hamul său jugul). *Așa se face hărlă*
 hărlă — în una, neconținut. îmblu hojma — ne curmat. *pe cîntec care*
 hărlă — boldit, cu ochii căscați tare și proeminenți. *de străzînă*
 hărlă — bulboană, săpătură în albia apei.
 hărlă — nume propriu de familie.
 hărlă — multime mare de indivizi: „nu măi dau cîrlani în
 holuți“ [în oile cele multe ale satului].
 hărlă (a) — a respira zgomotos prin somn.
 hărlă [a] — scoate sunete întrerupte hîrcînd, măi ales cînd
 animalul moare; subst. hărcotit și hărcotială.
 hărlă — hulărci, holărci, hărlăci, halărci — rachiū.
 hărlă — Horodniceni (satul de la granița Bucovinei).
 hărlă (a) — a rupe în batae, a dișala; însamnă și lucru lăsat
 [cumpănit] într'o parte.
 hărlă — ripă mare, prăpăstioasă.
 hărlă [a] — a întreba, a zice ceva f. răstit la adresa cuiva.
 hărlă (a) — a se juca, a se gîdili, a glumi cu fetele piș-
 cîndu-le; subst. hîrjoani.
 hărlă — cîuvele.
 hărlă (a) — a hîcii găinele.
 hărlă — ceva hăcuit f. marunțel.
 hărlă și
 hărlă — o julitură f. mare, un fel de prohab făcut în
 pielea animalului.
 hărlă — om ce cîtu-î lumea nu măi tace din gură: tot hu-
 ește, tot să sfădește cu toți.

- huinată — gunoă, hucărie de surcele sau alt ceva intrate la putrefacțiune.
- hulăi — chef, beție.
- huludeț — veză huduleț.
- hulpav — lacom, mîncăcios.
- hultan — vultur
- hultur — vultur.
- humi și
- humăi — un fel de var cu care se spoesc casele. Huma este albă, iar humoaca vinătă.
- hunsfūt — ciuf, om fără de căpătălu, curvar.
- hupkiti — se zice despre zmeură și alte rozaceie cînd sînt prezărite [slab dezvoltate].
- hup! — hop.
- hupa! — hopa (interj.).
- Hurju — poreclă; înșamnă lung și încîrligat, ghebos de lung ce-î.
- hututu — zărghit; prost, surd și cam cu totul.
- huțan — om nalt și voinic;
- huțăniasca — un joc
- huzuri [a] — a-î fi bine cuiva; a fi trebile pe placul lui: „Te crescu' ficiori mari, o scăpa' din nevoi, di-ana huzurești“.

I se aude curat și întreg înaintea tuturor consoanelor; în înaintea vocalelor se aude cînd $\frac{1}{2}$, cînd $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{3}$, $\frac{1}{5}$, etc. În combinațiunea diftongilor, triftongilor și în alte combinațiuni de mai mult de trei vocale, pe care graul popular ni le dă, i prezintă fel de fel de nuanțe ca intențitate. În aceste combinațiuni, formula — din punct de vedere al intențității floare vocale — e tare greu de chibzuit.

Toate cuvintele terminate literar în *e*, poporul le termină în *i*: carti (carte), părieti (părete), fîăeti (fete) etc.

i — 1]. ea, pron. de Dativ fem. singurit, 2]. ei, pron. plural. Iară — era [imperf. verb. *a fi*].

- ind (a) — a nu mai putea rabda și a scoate țipete înădușite, său accento de ris, plinsete: „I-am tras ghiion-turi di numa ionle“.
- ia — 1). nominativul pron. ea, 2). începe: ie a da iarba [în-cepe a încolți iarba].
- ia — 1) pron 2). prez. indic. de la verbul a lua (iaș).
- iaș — Iftimie.
- iaș — nume propriă de familie. Dat. Igni (Ionel a Igni).
- iaș — mirare, se zice cînd rămîne omul tabloă.
- iaș — 1). joc, ghidușie, îi zburdă; dispoziția ce o aș animalele tinere de a se juca: „Imbli de-a incului“ [de a jocului]. 2) insamnă și trebuința contactului sexual; în poveste, *mama pădurei* zice voinicului:
 „frigu - mi-I,
 zgribu - mi-I,
 dar măi mult a incu - mi-ș!“
- iaș — Iată, iaca.
- iaș — croșet.
- iaș — 1). miezul, ce-î mai bun din ceva: inima stîni (ce-î mai bun la stîna), 2). inima carului și a animalelor.
- iaș [umblă] — vîrjol; umblă în toate părțile să dobîndească ceva. —
- iaș — cînd se merge la nuntă, saș cînd se aduce mireasa nuntașii strigă *ip!* și *up!* trăgînd pe *i* și *u*.
- iaș (a se) — a se părădui, răsipi: s-o irosit — s-o pierdut pe încetul fără să se bage de samă.
- iaș — eruncă, făgău, potirniche.
- iaș — alifii anume făcute de doftoroaele satului; se fac din ceară, unt, ceapă etc.
- iaș (a) — a purta cu neastîmpăr picioarele din pricina unei dureri: ci tot ișdz din picioari?.
- iaș — Ion.
- iaș (de) — de zbucium, de necaz și obin.
- iaș — slobod; am lasat oili 'n izlaș (în slobod — fără de coșer saș nîmăt).
- iaș — copie de pe ceva.
- iaș (a) — a copia o cusătură, un cîntec etc.

î se aude curat și întreg înaintea consoanelor, la începutul și mai ales la urma cuvintelor. În toate cuvintele terminate literar cu *ă*, graul poporului ne dă *î* (întreg): masî [ma^ă], oalî [oa^ă]. etc.

În combinațiunile de mai multe vocale, variază și el în intențitate.

ihî! — afirmare: da, așa. Între cei doi *î* de la început pare a se auzi o nuanță de *n*.

îm — în: — le' haî în Brea' (lele haî în Breaza).

încieră (a) — 1]. a începe a se cunoaște de fierț. 2]. a încierădzî mustia(a) [începe a-î răsări musteața]. 3]. a face cîer (un semn) pe lemne pentru ca să se deosebească de a altora.

încrestat — întristat.

încrîncină (a) — a îngrozi; m-am încrîncinat di cî-am audzî îndzîli |a se| — a-și ținea zilele, a trăi de az pe mine: „n-are nicî cu cî sî'ndzîli“ — Țe așa de sarac, de n-are nicî ce mînce să-și ție zilele macar.

îngurlui |a se| — a se întălălui, a se da în dragoste cu care-va, a se uni pentru oare care interese.

întestament — testament.

întîiajdai — pentru prima oară.

întrecleî |a| — a încremenî, a prefăce un om în statuă de piatră, cum a fost prefăcută Dokia.

întro-una — într'una.

întînat — 1]. gata să plîngă, sau să sae la batae; 2]. un lucru f. puțin sprijinit, care-î gata să cadă jos.

învrenici |a se| — învrednici; part. vrîenic — vrednic.

îcipt și înciptat — 1]. înfipt, 2]. transportat, pe gînduri, f. serios.

j se aude curat în toate cuvintele afară de joî, jos, joc etc. în care se aude ca un fel de sunet intermediar între *j*, *g* și *î* [jgîoî, jgîos etc].

Tot așa sună în cuvintele unde *g* înlocuește pe *v* [vezi *g*].

- javră — javră, moșneag.
 jăvrit — rană mare la care pelea-î julită cit pe colo, o julitură mare. *jăvrit = o srunge de piele de la un țigăncuț.*
 jăvrită — cojoc făcut din piei de calitate rea.
 jăvriti — multime mare de țigani sau de oameni țigănetici [smoliți].
 jertă — jertfă.
 jivină — jivină [orî ce animal selbatic].
 jivrit — o boală a câinilor [tușesc].
 jivrit — groapă [loc neted pe coastă muntelui].
 jivrit — o buruiiană [?].
 jivrit — jerdie, jerghie [o nua].
 jivrit — jirdii.
 jivriti — jucărie, plur. jucărîi [ceva pentru jucat copii].
 Aici j se aude *jgî*.
 jivrit [s-o] — i s-a rinit pielea; subs. julitură.
 jivrit — smalt; part. jumultuit [ă] — smăltuit [ă].
 jivriti — jumătate [prin eliminare].
 jivrit — om uscăcios.
 jivriti — cojile uscate ce rămîn de la topirea unturei, săuluț etc.
 jivrit — un cui cîrligat la vîrf și înfierbîntat cu care se bortesce cîubucele sau se scobește în lulea.
 jivrit — v. jivini.
 jivrit — imitarea sunetului produs prin căderea bruscă a unui lemn, a unui om, etc.

L se pronunță curat în toate locurile. În cuv. art. cu /
 graul popular ne dă *z*: calu [calul], pomnu [pomul], etc.

- jivrit — om deschis la inema lui, glumeț, vesel pururea.
 jivrit — lacrimă.
 jivriti — 1|. scindură. 2|. greșală făcută în latul țeseturii.
 jivrit — legat [part. v. a lega].
 jivrit [om] — cu neputință bărbătească. Poporul crede că prin descîntece se poate lega și dezlega.

- legumuri — legume.
 lehniti — gură care lehăește.
 lela [umblă] — degeaba, umblă trecîndu-și vremea.
 lemnii — un fel de lozii.
 lemujdi — gojbăliți flămînde și obraznice.
 liciri [a] — a se juca în apă ca rețele.
 libud — starea stomahului după ce a fost mult timp îndopat cu mîncări dulci.
 lîni — trichină ajunsă în stare de incrustațiune în mușchi.
 lîarbî — lîapî, gură deprinsă să vorbească degeaba.
 lîorbăi [a] — a vorbi de geaba, cea ce nu-i, a tehăi.
 lîorbău — om ce nu-și poate ținea gura: divulgă.
 loc — moșie, plan. Noțiunea de „moșie“ s-a mai pierdut de vreme ce sâtenii abia mai aû cîte un petec de pămînt.
 lucrati [opinci] — tăbăcite.
 lumnini — 1). lumină, 2). lumînare, 3). lumina ochiului [pupila cu irisul].
 luûa [a se] — a-i ținea de urit: „n-ari cu ci să luûa“, n-are cu ce-și trece vremea.

M se pronunță curat înaintea consoanelor și a vocalelor *a*, *o*, *u*, *ö*, *i*. Înaintea lui *z* numai în f. puține cuvinte *m* sună curat: Miliian și Miliiana, minti, migi etc. în colo, tot-deauna înaintea lui *i* sună ca grupul *ga* din francezește; noi l-am notat de-ocamdată cu *mv*: mîli [milă], mîie [mîelută], mîiel [mîel] etc.

Înaintea lui *e* sună curat în cuv: mîri [merge], mîeli, mîjini [mezin], mîiatci [neliapecă] etc; dar sună și *mv*: mîerli [mîerlă], mîeri [mîere], mîeti [mîeü], mîedzuri [mîezuri] etc. etc.

Cum graul poporului ne dă tot-deauna pe *e* precedat de o cît de mică nuanță de *i*, am putea conchide că numai înaintea lui *i*, *m* sună *mn* [gn fr.]

macovî = poreclă pe un băieț macov.

Macovî — nume de om.

mahmur — starea omului după beție.

mainti — ceva mai înainte.

Maladiia — nume propr. de femece.

- mărățiu (cucului) — o plantă mică ce samănă în miniatură
 cu malaful tătărăsc.
 mășină [pădurei] — o închipuire din povești; o femeie jumă-
 tatate om și jumătate lemn.
 mășug — 1]. bielsug, 2]. fruct mult și bun, 3]. polenul flori-
 lor de brad.
 măria — 1]. Maria (nume propr. de femeie), 2]. marea [apa:]
 „s-o țipat în mării“ [s-a zvrilit în mare].
 mărioara — Marita, Mărioara.
 mășug — maslul (taina.)
 mășugă ! — haltă cară-te, pălăurdești-o !, fugi !.
 mășugă — popușoi macinați, făină proaspătă (în momentul
 când se aduce de la moară).
 mășugăli — măgălie, gămălie.
 mășugăli — alintat, dizmierdat.
 mășugăli — măciulie.
 mășugăli — voluminos, mare la volum dar ușor.
 mășugăli — măi.
 mășugăli — m-a-i: mă-î măi găti' ! (m'a-i măi gătit !).
 mășugăli (a) — a umplea frigul.
 mășugăli — murdărie, necurătenie.
 mășugăli mekekeu ! — zbieretul căpriorilor.
 mășugăli (capra) — behăește, zbărară.
 mășugăli — cap rotund și chel.
 mășugăli — nume de bou (prost și moale).
 mășugăli — nume de familie (poreclă).
 mășugăli — măi: .cîn *mei* vii la noi ? (cînd măi vii la noi ?).
 mășugăli — mainti,
 mășugăli — nume de cățea.
 mășugăli — locuri cunoscute de prin prejur.
 mășugăli — demincare.
 mășugăli — meserie, meșteșug.
 mășugăli — oi cu lapte; dimin. mindzărui.
 mășugăli — un fel de licireală făcută din sămînță de in și tă-
 rițe, fiartă, f. băloasă, cu care se unge urzala la
 pinza de cînepă ca să nu se jupească firele.

- minji [a] — a unge firele cu minjală; part. minjit.
 minințușuri — mărunțușuri: „citu-s i di minințai“ (mărunt,
 miel,) fem. minințai.
 mintuș — un pește.
 mirliț — încrucișarea oilor.
 mirliți — oae bună de dat la berbeci.
 mirșăvenii — tot ce produce greață, în special organele ge-
 nitale și anusul.
 mneț — mied, mersă, un fel de băntură făcută din spalatul
 fagurilor după ce s-a seurs mierea.
 mnj — mi-i, imi iese.
 mnjadzi [cali] — amiază, Sud.
 mnjadzi [coastă] — amiază, Sud.
 mnjei — nimică.
 mnjedzi [carari] — mnjadzi carare.
 mnjedzi și
 mnjedzu [nopte] — miază noapte, Nord.
 Mnihäjli — Mihail, Mihaï.
 mnji [fărimji] — mi de sfarmături, praf și pulbere.
 mnildu [a] — a strînge la un loc.
 mnili [de loc] — distanța, milă; nu corespunde cu nici o dis-
 tanța metrică; de întrebî:
 — Cam ciți coți saũ metri să fi avut o milă?
 — Dă, cam cutu-i de-aici și pîn la poarta țarinei... etc.
 mnirozni — miros, amînusi - amirosă, se zice și mnirozni
 [miroasă] dar mai rar.
 mnișini — adunătură, tot ce se strînge de cu vară pe lăcuș
 alune, fructe etc.
 mocoși [a] — a se necăji să facă o treabă, a migăi.
 molcu [tacî, șezi] — molcum, binișor: „tacî molcu ci ti-audi
 borza !.
 molifti — moliftă.
 morsocă [a] — frămînta, a zoli, a frămînta și a rupe cu gura
 cum rup porcii din ceva.
 moțokinî — unflătură, ulceratie, cicatrice.
 mōzuei — muzică.

- mărâni(1) — baligă mare și moale.
 marel — femeie cu capul mare și urît.
 meară — numai de cît: mîcsaî și plîec (trebe să plîec numai de cît). *În mare eu pot de cît mîcsaî...*
 molcu — vezi molcu
 mulțum — mulțumesc.
 mîncușuri — v. mîncușuri.
 mîngu — cal roș închis.
 mîcsaî — v. mîcsaî.
 mîrculali — un fel de terciu (cir) făcut cu făină de grîu, cu care se unge malaîul înainte de a-l pune la copt.
 mîrcucl — muzică.
 mîrcucl — ghilotini, dîluri, cicatrice pe urma unor răni, unflături.

I. TEODORESCU

(va urma).

Despre Comori

Daui se pun „pe la locuri insamnate“. Așa: supț un copac, lingă o stîncă dintr'un vîrf de munte, lingă o stîncă de lingă o atare, sau drum mare.

Dacă comoara îi lingă o stîncă și în apropiere este un copac, atunci se găsește semn în copac; sau de-i comoara sub un copac, atunci îi cioplaș în copac, sau is tăete cîteva cepuri.

Cînd pune cineva bani în pămînt, face o groapă. Banii măi lui se pun într-o caldare, ceșun, balercă, găleată etc. Omu taganunche lingă groapă și zice: 1) „cum î-am luat, așa să-l se de aici, cel ce l-a găsi“.

Aceste vorbe se zic, numai cînd s-a luat bani, „cu moarte de om“.

1) Cînd zice verbele la punerea banilor, dracul se află aproape de cel ce pune banii și vede totul.

Cînd nu-s luați bani cu moarte de om, atunci se zice: „Cînd lua bani aceștia, să facă: milostenie (sărindare) la fîntînă, la monastiri; sau să facă o fîntînă lingă un drum; să cumpere niște vaci; să facă case la niște vădăni. Să cumpere pînie pentru copii găsiți, ori orfanî.

Tot atunci spune la ce vreme trebuie să ardă banii.

Banii ard la vremea hotărîtă de cel ce l-o pus în pînie. Para comorilor e albastră; și nu arde de una, ci albastră în rînduri. 1|.

Banii cei buni ard tot-deauna după ce cîntă cocoșii, și mai ales cînd ard în zori de ziuă, și în aceea zi e sîrbătoare mare, acel ce-î vede, are noroc de aceștia.

Banii cei răi ard tot-deauna după ce 'nserează, pînă la mezul nopței.

Cel ce vede arzînd o comoară, și e departe de dînsul, și implinte un cuțit în pămînt, căci comoara arde pînă ce arde ge ca să însemne unde arde comoara, pentru ca mai pe urmă s-o săpe.

Dacă văd mai mulți oameni arzînd o comoară și se îndată ca s-o săpe, acelaia ce i se va arata pe comoară lucrul oare-care de aur, 2|. argint, aramă etc. acela are parte la comoara aceea.

Cînd ard banii, pămîntul de comoară se face zguros și de culoare cenușie deschisă, iar petrele de culoare rugine.

Cînd te duci să săpi o comoră, să-ți ieși: sapă, litolei, masă și încă următoarele lucruri: lumînare din ziua de Paști, un cadelnita popei și usturoi. De ai lumînare de Paști, nu mai mai trebuie alt nimic, poți să te duci cu peptul dintr-un n'al de ce să te temi.

Cu usturoiul se unge încruciș pe față, cînd se aprinde o comoară și zice niște cuvinte, pe care nu le-am putut scrie.

In timpul cînd săpi comoara, știma banilor—draconul—

1). Para comorilor nu-i arzătoare, e rece, căci s-a întimplat de-a trecut prin pară și n-o ars.

2). Lucrul poate se fie masă, scaun etc. Cînd va fi lucrul de aur, atunci comoară va fi numai bani de aur; de-l lucrul (obiectul) de argint, în comoară va fi argint.

copila în jurul omului prefăcându-se în: epure, vulpe, etc. la urmă se face om și se apropie de cel care sapă până la 3 pași 1). și zice: — Ce cauți aici? — Vreau să-ți dau banii.

Cu ai să faci cu banii? — Am să dau milostenie (sărind în jurul monastirii, etc. ca mai sus. Dacă banii au fost luați pe condițiile acestea, atunci știma zice:

— După cum ai zis, numai se te ții de cuvânt. Dacă ai pus bani în pământ o zis: „cum î-am luat eu, așa și tu te ții de el”, atunci știma zice: — Să-mi dai cap de om și tot da banii. Dacă cel ce sapă e lacom de bani, atunci dă pe unul din familia lui.

— Mai răi de sufletul care-î dat știmei pentru așa fel de lucru! — Un om din satul meu, mi-a spus un asemenea caz. Un om din satul meu, Neagra Șarului, a sapat o comoară și știma i-a cerut cap de om. Dintru'ntăi, mai—mai nu-î venea să accepte condițiunea aceasta, dăr îndoindu-l lăcomia de bani, i-a dat știmei pe o nepoată a lui, ce o înfiesă el. Neagra copilă avea de 8 ani, și după ce-a dat-o uncheșu-său, în timp de 4 ani, copila s-a făcut hidă și închircise până la una de 3 ani. Ea știea din ce pricină i s-a întîmplat aceasta, și mereu se ruga lui D-zeu să-l hrănească de bani uncheșu-său.

— După ce a murit în chinurile cele mai îngrozitoare. D-zeu o răstăie de aici uncheșul copilei n-a avut moarte bună.

— Un alt om mi-a spus altă pățanie, auzită de el însuș de un bătrîn.

— În Transilvania (nu știu anume în ce localitate) era o comoară și o umblat oameni de toate națiile: Unguri, Secui, etc. și se săpe și se ieie banii, dar știma banilor le cerea „ca tu cu puț”. Și fiind că nu înțelegeau ce vrea să zică știma pe vorbele acestea, n-au putut să ieie banii în ruptul pământului. Atunci s-a dus un Român, a sapat comoara și numai după știma banilor. — Ce-ți trebuie măi? o zis răstit știma.

1) După obicei are numat chip de: vulpe, lup etc. nu poți însă să-î zici că-î chip de vulpe. Știma banilor nu se poate apropia mai mult de 3 pași, de cel care sapă.

— Bani, alt nimic. — Dacă vrei să-ți dau bani, să-mi dai și tu „cloșca ta cu puț”. Cloșca cu puț nu era alta: femeea cu copii, și Romînul avea nevasta cu 4 copii. — Ț-o-i da-o, da întâi să duc o pereche de dasagi de bani, cu calul acasă și cînd m-o-întoarce, am să-ți aduc cloșca cu puț, și atunci mi-î da și banii aceștia-luți.

— Bine; și l-o lasat pe Romîn de ș-o împlut o pereche de dasagi, și s-o dus cu ei acasă. Romînul se întoarce înapoi fără se aducă pe nevastă-sa.

— Ei, nu-ai adus cloșca? — Ț-am adus-o, și-am lasat-o în cutare loc, și Romîrul dă să-și umple iară dasagi. — Nu nu puț mina nici pe un ban, întâi să-mi aduci cloșca aici și pe urmă ieți-î — Eu așa-ți dau cloșca, dacă mi-î face turtă de cenușă și după ce-î coace-o, să mă văd printrînsa ca'n oș lindă. Știma s-o năcăjit fel și chip, da de unde să facă una ea asta. — Ei vezi cum nu poți să faci tu aceasta, așa nici eu nu pot să-ți dau cloșca. Cînd o auzit știma așa, o sărit de-o palmă de la pămînt, s-o miniet foc și să lăsa de tot la Romîn.

Atunci Romînul o scos bricinariu de la berneveci, o rupă cheotorea de la gura cămeșei și o legat cu bricinariu degetul lui cel mic la rădăcină (falanga a 3-a) și cheotorea de vîrf al aceluiaș deget. Strîngea de deget și cu bricinariu și cu cheotorea. Știma se vinjolea pe jos, să moară, și tot nu se da. Romînul n-o slăbea, mereu strîngea de deget.

Știma văzînd că nu-î de chip, i-o zis Romînului: Ie-ți banii și femeea fie a ta, numai dă-mi drumul, că tu ești mai a dracului și de cit mama dracului. Romînul întâi o umplut dasagi cu bani, s-o dus cu dîșii acasă și iară s-o întors, pînă i-o gătit. Pe știmă o tot chinuit-o, pînă ce i-o zis iară: — Mă rog de toți D zăii care-î ai, lasă-mă, că nu Ț-o-î face nimic, nici ție, nici la urmași de urmașii tăi, și de abea mai putea sufla.

Romînul i-o dat drumul știmei, de s-o dus pe pustii.

După ce se îeu banii, tot-deauna se lasă un ban în comoră. nu se astupă; cel ce-o astupă chiorăște. Cînd se întimplă de găsești o comoară astupată, să îei piatră roșă-ruginie de

pe comoară — căci aceasta e arsă de para banilor și să te duci la un vrăjitor, și el Ț-a ști spune, is luați bani din comoară, ori ba.

Între bani de se găsește măsele de ciumă, atunci acei bani poți lua, căci mori de ciumă.

Tot-deanna să nu se ducă mulți ca se săpe o comoară căci banul e dracul. — Așa să vă spun una, care am auzit-o și eu de la moșnegi; aicea se vede citu-î de mare lăcomia omului. Trei oameni, frați, nu știu ce-or fi fost, știeau o comoară și o-o dus s-o săpe tus-trei. Înainte de-a începe a sapa, o zis unul: — Să fim oameni cum se cade, cîți bani ne-a da Dumnezeu, să-î împărțim frățeste.

— Da, să-î împărțim frățeste, o zis ceilalți într-un glas și o-o dat cu toții la sapat. O sapat ei și o scos bani și amu să se împarțescă. Unul o zis: — Măi, lăsați să mă duc acasă se aduc ceva de mîncare, că eū tare-s flămînd și poate-ți fi și voi. Tot î-am spus nevastei să facă niște plăcinte, — Dă, du-te, numa să nu zăbăvești, o zis ceia l altî. Și o plecat în sat. Ce gîndea el! Am să spun nevastei să facă niște mîncare otrăvită și am să le duc, ca se mîncea cei 2, și după ce-or mîncea ei, îndată au să moară și toți banii au să-mi rămîie mie.

Cînd o ajuns acasă, î-o spus nevastei cum să facă mîncarea și el o mîncat altă mîncare neotrăvită. Nevasta îndată l-o dus, și el s-o întors vesel înapoi, ca și cînd ar fi pus mîna pe comoară. Ceî ce-o rămas la comoară ce s-o gîndit?

— Măi ce să măi împărțim banii în 3 părți? Mai bine cînd să veni celalalt cu mîncarea să-î tragem amîndoi cîte-un glonte în pept. — Măi că bine-ai zis, răspunse celalalt Și-o încărcat puștile — căci aveau puști cu ei — și cînd l-o zărit viind, l-o și ars cîte cu un glonte în pept. Ceala o și căzut la pămînt.

Unul s-o dus de l-o luat mîncarea ce-o aducea și o mîncat bine amîndoi. Nu o trecut mult și o închinat și ei steagul.

— Și mai sunt multe pățanii de acestea.

Credință: Cînd un om a încărunțit numai pe o parte a capului, acela a dormit cu aceea parte pe o comoară.

Toate acestea credință le-am auzit de la vărul meu Vasile Gav. De călu și de la tata (Gr. Kirileanu); cel de'ntâi din Păltiniș—Nengrașarului.

S. Teodorescu-Kirileanu

—•••••—

B I B L I O G R A F I E .

Sim. Fl. Marian. *Serbătorile la Romîni*, studiu etnografic. Vol. I. Cîrnilegile. Edițiunea Academiei Romîne — București, 1898. — Un vol. în 16 de IV și 290 pagini. Cuprinde descrierea obiceiurilor la sărbători de la Sf. Vasile pînă la începutul secolului.

Dr. G. Alexici *Texte din literatura poporană romîna*. Tomul I. Poesia tradițională. — Budapesta, 1899. — Vol. în 16 de XIV și 294 pagini. — Cuprinde cîntece, colinde, cîmblaturi, frînturi de limbă, bajocuri, jocuri de copii, povești, și la urmă niște notițe destul de interesante. Tot volumul e tipărit în grai popular, și autorul întrebuintează anumite caractere tipografice, pentru a da înțeles mai — pe cît e cu putință — modul de a rosti al poporului. — E o lucrare conștiincioasă.

S. Teodorescu-Kirileanu. *Povești populare de cuprins moral*. Editura librăriei Ciureu, Brașov, 1898. — O broșură de 100 pagini, în care se cuprind cinci povești, bine culese. La urmă se mai află nu știu pentru ce, și putea să lipsască — o poveste prelucrată după Grimm.

Bulletin de la Société neuchateloise de géographie. Tomul XI, 1899. — Un volum de 322 pagini, cu un conținut interesant și din punct de vedere folkloristic.

